
WPROWADZENIE

---

*Jolanta Walusiak-Skorupa
Marta Wiszniewska
Marcin Rybacki*

Zachodzące nieustająco przemiany społeczno-ekonomiczne oraz tendencje demograficzne sprawiają, że współczesny pracownik wymaga wsparcia na różnych etapach swojego życia, aby mógł bezpiecznie i z zachowaniem odpowiedniej jakości zdrowia i życia wystarczająco długo pracować. Nie jest to łatwe w obliczu starzenia się siły roboczej i rosnącego odsetka osób pracujących z co najmniej jedną chorobą przewlekłą. Jednocześnie $\frac{1}{3}$ pracowników twierdzi, że cierpi na związane z pracą problemy zdrowotne, jak również, że praca stanowi zagrożenie dla ich zdrowia.

System ochrony zdrowia pracujących w Polsce, oparty na świadczeniach realizowanych przez służbę medycyny pracy, obejmuje opieką niemal 12,5 mln pracowników, u których rocznie wykonuje się ponad 4,5 mln obowiązkowych badań profilaktycznych do celów określonych w Kodeksie pracy.

Misją służby medycyny pracy w Polsce jest ochrona zdrowia pracujących przed wpływem niekorzystnych warunków środowiska pracy i sposobu jej wykonywania oraz sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej, czyli zapobieganie powstawaniu i szerzeniu się niekorzystnych skutków zdrowotnych, które w sposób bezpośredni lub pośredni mają związek z warunkami albo charakterem pracy. Od lat obserwuje się w naszym kraju tendencję do zawężania zadań opieki profilaktycznej nad pracownikami do obowiązkowych badań, wykonywanych w istniejącym od 1996 r. zakresie. Jednocześnie, w aktualnych realiach, lekarz służby medycyny pracy jest nierzadko jedynym lekarzem, do którego trafia pacjent/pracownik w poczuciu zdrowia.

Tymczasem badania profilaktyczne, orzecznictwo do celów Kodeksu pracy i pozostałe zadania przynależne służbie medycyny pracy powinny być ukierunkowane zarówno na zawodowe czynniki ryzyka, jak i pozazawodowe aspekty zdrowia, które

mogą wpływać na możliwość wykonywania pracy. Ponieważ na obligatoryjne badania lekarskie zgłaszają się osoby często niekorzystające na co dzień z opieki zdrowotnej, lekarz medycyny pracy ma unikalną możliwość wykrycia zaburzeń w stanie zdrowia pracownika na ich wczesnym etapie, dzięki czemu może zapobiegać rozwojowi powikłań z jednej strony obciążających zdrowie samego pracownika, a z drugiej powodujących dodatkowe obciążenie finansowe dla całego systemu ochrony zdrowia. Dlatego też w ramach działań służby medycyny pracy należy zaproponować wdrożenie dodatkowych działań profilaktycznych i badań diagnostycznych celem identyfikacji chorób niezawodowych, ale związanych z pracą, i/lub cywilizacyjnych.

Potrzebę realizacji skutecznej profilaktyki wśród pracowników podkreśla się także w aspekcie makroekonomicznym, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństwa i potrzeby utrzymywania dłuższej aktywności zawodowej.

Przedstawiamy Państwu podręcznik obejmujący zasady opieki profilaktycznej nad pracownikiem, uwzględniający nowoczesne podejście do zagrożeń w środowisku pracy, kryteria orzecznicze oraz wskazówki do podejmowania dodatkowych działań w ramach opieki profilaktycznej nad pracownikami.